

У процесі підготовки студентів необхідно активізувати їх увагу на тому, що при організації спільної навчальної діяльності учнів на уроці необхідно створити ситуацію стимуляції інтересу до даної форми роботи. Для молодших школярів включення у спільну навчальну діяльність відбувається більш результативно через гру. У підлітків найбільше виявляється бажання обговорити що-небудь з однолітками. Крім того, учні цього віку бажають звернути на себе увагу, стати помітними серед інших.

Отже, зацікавлене ставлення до організації спільної навчальної діяльності учнів на уроках має наскрізно проходити крізь усю систему підготовки майбутніх учителів музики і реалізовуватися шляхом:

- розвитку інтересу до вказаної проблеми;
- концентрації уваги студентів до процесу організації спільної діяльності учнів на уроці;
- набуття уявлень та понять про аналізовану педагогічну проблему;
- стимулювання особистісних мотивів щодо організації спільної навчальної діяльності учнів на уроках музики.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Блінова О.Є. Відкритість як мотиваційна готовність майбутнього вчителя до педагогічного спілкування // Педагогіка і психологія. – К., 2002. – №1–2. – С. 97-104.
2. Маркова А.К., Матис Т.А., Орлов А.Б. Формирование мотивации учения: Кн. для учителя. – М.: Просвещение, 1990. – 192с.
3. Педагогічний словник / За редакцією дійсного члена АПН України Ярмаченка М.Д. – К.: Педагогічна думка, 2001. – 516с.
4. Слостенін В.А., Подымова Л.С. Педагогика: Инновационная деятельность. – М.: Магистр, 1997. – 224с.

УДК 378. 147: 82 І

Бутева В.Є.

ДО ПИТАННЯ ПРО ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЧИТАЧА

У статті з'ясовуються підходи до формування у студентів читацької стратегії на основі комунікативної компетенції, що розглядається в сучасній лінгводидактиці в рамках когнітивно-комунікативної моделі. Висувається положення, що процедурне знання відносно читаного буде стратегією читання.

The ways of students' forming reading strategy on the basis of communicative competence, which was analysed in modern linguadidactics in the sphere of cognitive and communicative model have been found out in the article. The principle that procedural knowledge concerning reading would be the strategy of reading has been proposed in the article.

Метою цієї статті є розглянути існуючі підходи до формування стратегічної компетенції читача з урахуванням сучасних досліджень у форматі когнітивно-комунікативної моделі.

Поняття комунікативна компетенція (КК) є центральним в комунікативному підході навчання іноземних мов.

Загалом методисти сходяться на думці, що під КК читача розуміється здатність адекватно сприймати автентичні тексти на мові, що вивчається, і витягувати з них інформацію відповідно до завдань і умов читання.

Одним з компонентів структури КК є прагматична або стратегічна компетенція, що дозволяє читачу індивідуально реалізувати всі інші компоненти КК (лінгвістичну,

предметну, текстову) на кожному конкретному тексті відповідно до його цілей читання, умов і рівня розвитку КК читача.

Що ж виступатиме ключовим чинником до формування даної компоненти?

Поза сумнівом, що формування у студентів немовного ВНЗ стратегічної компетенції можливе тільки у форматі когнітивно-комунікативного підходу, що одержує все більший розвиток в сучасній методиці. Когнітивно-комунікативний підхід є однією з трансформацій комунікативного підходу, що враховує стиль смислового сприйняття дорослих читачів, які читають професійні тексти з позицій значущості інформації, укладеної в тексті для вирішення особистих цілей читання. Серед основних характеристик даного підходу виступає наявність індивідуальної **стратегії** читача. Дане поняття є базисним поняттям стратегічної компетенції в структурі КК. Саме трактування “стратегії”, фахівцями в області психології і методики навчання іноземних мов, дуже суперечливе: від поведінки, знання про розуміння до переробки інформації.

У рамках когнітивно-комунікативної моделі навчання читання, яка включає автентичні тексти за вузівськими спеціальностями, інтерактивні методичні прийоми навчання студентів направлені на використання всіх видів контексту, а також оволодіння студентами когнітивними стратегіями читання, ми вважаємо, що стратегія – певний підхід до вирішення завдання, що виражається у ряді конкретних дій особи в заданій послідовності, приводить до бажаного результату.

Не менш суперечливими є і підходи до формування стратегічної компетенції. Так, психологи вважають, що тільки за наявності метакогнітивних, соціоафективних і когнітивних стратегій, які допомагають студенту планувати свою діяльність, управляти нею, оцінювати її, а також управляти власним емоційним станом, можна говорити про сформованість стратегічної компетенції студентів:

- метакогнітивні стратегії – стратегії саморегуляції, оцінюючі діяльність студентів і дозволяючи відповісти на питання: як я здійснюю учбову діяльність, і як я можу зробити це краще?;
- соціоафективні стратегії – стратегії комунікації і самоконтролю, допомагаючи студенту взаємодіяти з іншими з метою підвищення ефективності навчання і управляти власним емоційним станом, що робить можливим відповіді на питання: як я можу допомогти в навчанні іншим, і як вони можуть допомогти мені?;
- когнітивні стратегії – стратегії, відповідні певним завданням, допомагаючи студентам активно маніпулювати матеріалом, що вивчається, і відповісти на питання: як я можу це зрозуміти, і як я можу це запам’ятати?

У методистів цей підхід гранично простий і визначається фактичними умовами переробки інформації. Існує дві стратегії: учбова і комунікативна, володіючи якими можна говорити про формування стратегічної компетенції.

- учбові стратегії – цей тип характеризує особливості “введення” інформації – її переробки, зберігання і пошуку. Учбові стратегії сприяють розвитку лінгвістичної компетенції в рамках мови, що вивчається;
- комунікативні стратегії пов’язані з особливостями “виведення” інформації, тобто тим, яким чином індивід на основі одержаного досвіду виражає свої думки за допомогою мови.

Даючи характеристику стратегіям, Т.А. ван Дейк наділив їх гнучкістю, оскільки вони є свого роду робочими гіпотезами щодо правильної структури і значення тексту в тому плані, що подальший аналіз поступаючої інформації може не тільки підтвердити, але й відхилювати їх.

Дійсно, формування стратегічної компетенції читача художнього тексту базуватиметься на проектній стратегії (за Фуко). В рамках цієї комунікативної стратегії проблема трансляції знань в принципі не ставиться, принаймні, вона не є першорядною, а на перший план виступає проблема вироблення способів суб’єктивізації, які Фуко називає “практиками себе”. У протилежність цьому, стратегічна компетенція читача професійно

орієнтованого тексту буде обмежена рамками предметної компетенції читача, яка є загальною культурою фахівця і включає частину концептуальної системи особи, знання студента з даного напрямку науки. Це основна частина фонових знань.

Ключовим же підходом до формування у студента гарної оптимальної читацької стратегії є використання контексту. А компетентним читачем вважають такого читача який уміє антиципувати, передбачати читане, будувати припущення, спираючись на семантичну, синтаксичну і звукобуквенні системи, які називають “системами підказок.” Підказки у вигляді окремих фрагментів, слів, буквосполучень, конструкцій фрази і т.д. допомагають читачу миттєво визначити місце нової текстової одиниці, її функцію, як би вставити її в загальну картину, що вже склалася в голові читача до моменту його зустрічі з нею, – процес названий “контекстуалізацією” [1].

Відповідно до представлень сучасної когнітивної психології інформація в пам'яті людини перебуває в двох формах: декларативне знання (що ми знаємо з даної теми) і процедурне знання (знання того, що робити з декларативним знанням).

Б. М. Гаспаров висунув теорію згідно з якою декларативне знання міститься в пам'яті людини у вигляді комунікативних фрагментів, які зберігаються в пам'яті цілком як готові до вживання шматки мовного матеріалу . При цьому читач не замислюється над правилами побудови даних фрагментів.

У разі відсутності фонових знань у читача контекстуалізація як окремих текстових одиниць, так і самого тексту відбувається дуже важко або зовсім не відбувається.

Саме тому ми вважаємо, що процедурне знання відносно читаного буде стратегією читання.

Формуванням же стратегічної компетенції буде навчання використання інформативної основи читача для сприйняття нової інформації і нарощування інформативної основи за допомогою контекстуальних підказок.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Барабанова Г.В. Методика навчання професійно орієнтованого читання в немовному ВНЗ: Монографія. – К.: Фірма “ІНКОС”. 2005. – 315 с.
2. Андерсон, Джон Р. Когнитивная психология // 5-е издание. – СПб: Питер, 2002. – 496 с.
3. Т.А. ван Дейк, Кинч В. Стратегии понимания связного текста // Новое в зарубежной лингвистике. – М., 1988. – Выпуск 23. – С.153-208.
4. Леонтьев П.М. Различные подходы к определению стратегий овладения устным иноязычным общением. – Материалы докладов научно-практической конференции. – Минск, 2005. – С. 103-106.
5. Силкович А.А. Стратегии поиска научной информации в процессе чтения литературы по специальности // Непрерывное обучение иностранным языкам: методология, теория, практика. Материалы докладов научно-практической конференции. – Минск, 2002. – С. 56-66.
6. Brown H.D. Teaching by Principles. An Interactive Approach to Language Pedagogy. Prentice Hall Regents, Simon and Chuster Company – Viacom company, 1994. – 496 p.

УДК 37.034

Бутенко Л.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЛІТЕРАТУРИ ДО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ

У даній публікації здійснено аналіз особливостей професійно-педагогічної підготовки учителів літератури до інтерпретації художніх творів в старших класах загальноосвітньої школи.